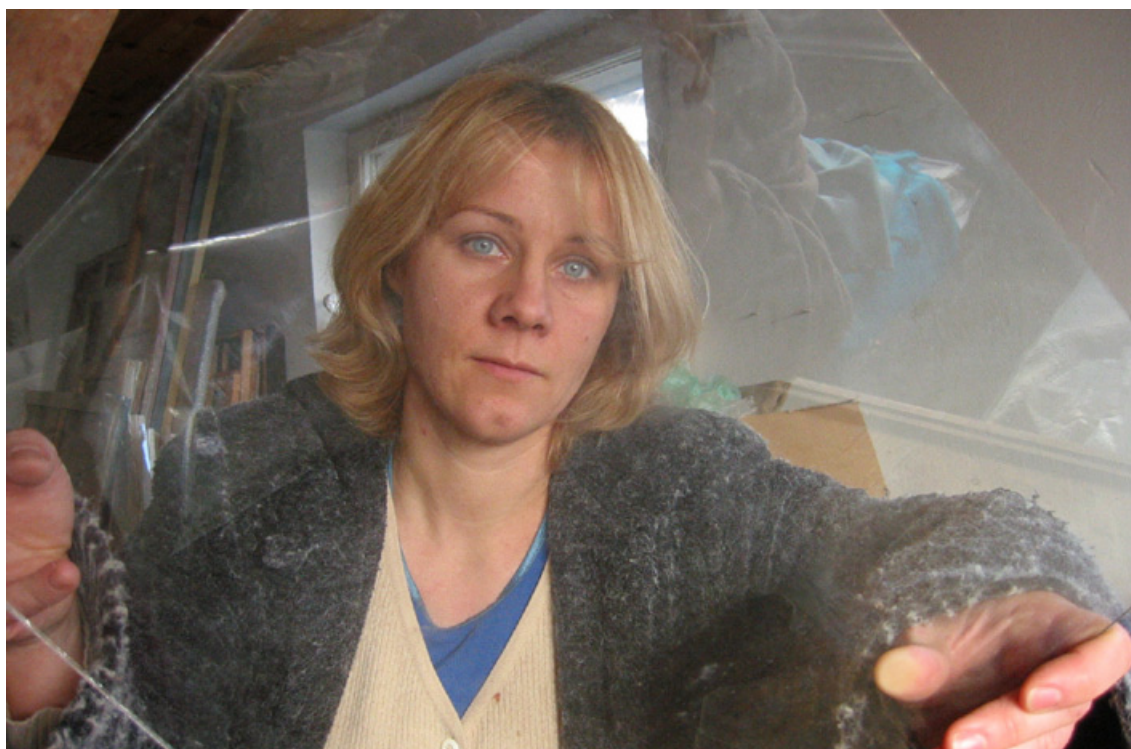

FOT. RYSZARD POPRAWSKI

Nowe habilitacje

Paulina Komorowska-Birger

Pismem z dnia 15 września 2005 roku został zatwierdzony przez Centralną Komisję ds. Stopni i Tytułów przewod habilitacyjny Pauliny Komorowskiej-Birger, pracownika Katedry Sztuki i Kultury Plastycznej Wydziału Artystycznego UZ. 8 marca 2005 roku odbyło się kolokwium habilitacyjne przeprowadzone na Wydziale Ceramiki i Szklania Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu. P. Komorowska-Birger uzyskała stopień doktora habilitowanego w dyscyplinie artystycznej *wzornictwo*.

Już dawno Paulina Komorowska-Birger poprzez swoją twórczość określiła siebie jako artystkę, dla której głównym medium sztuki jest szkło jako takie, co skądinąd potwierdziła przedstawiając rozprawę habilitacyjną „Szkło jako medium w sztuce współczesnej”. W pracy tej odniosła się zarówno do historii szkła jako artystycznego tworzywa, jak i do sztuki współczesnej i artystów nim operujących, ale również, co chyba najważniejsze, własnej twórczości i rozumienia miejsca, jakie sama zajmuje w tym twórczym procesie określania i ciągłego definiowania szkła jako środka artystycznej wypowiedzi. Dla niej samej szkło jest jednak nie tylko środkiem artystycznego wyrazu, lecz również swoistym poligonem, na którym analizuje i bada potencjalność sztuki. Począwszy od wystawy „Arche-fakty”, zrealizowanej w zielonogórskim BWA w grudniu 2003 r., po wystawę habilitacyjną zaprezentowaną podczas przewodu, Paulina Komorowska-Birger próbuje metaforycznie określić przestrzeń i granice sztuki, która wyrażając się poprzez artefakt, jest przede wszystkim ściśle spleciona z procesem życia.

Zazwyczaj przyjęte przez artystę - zaakceptowane i zaadoptowane jako własne i wyróżniające go medium sztuki staje się nie tylko artystycznym środkiem wyrazu i materiałem twórczym, ale również „soczewką”, przez którą odczytuje on i kreuje własny obraz świata. Zasada

ta z całą pewnością stosuje się do twórczości Pauliny Komorowskiej-Birger. Prace artystki - począwszy od najwcześniejszych przestrzennych form malarskich po najnowsze obiekty i instalacje - wyróżnia wspólna, trwała cecha, którą najprościej określić w terminach użycia szkła jako stałego elementu i materiału twórczego. Skierowanie uwagi na medium może być postrzegane jako zbyt uproszczenie i „zubożenie” twórczości sięgającej w swej istocie znacznie głębiej. Podkreślić jednak należy, że również szkło Komorowska-Birger traktuje w sposób wyjątkowy. Charakterystyczne dla jej twórczości szklane nitki, igielki, czy pajęczyny, które czasami oplatają przedmioty, opadają na nie w postaci mgiełki, czasem zaś niebezpiecznie kłują ostrymi igłami, tworzone są osobiście przez artystkę ze specjalnie kształtowanego szkła.

Formalne zabiegi i testowanie potencjalności szkła przy użyciu specjalnej techniki, którą posługuje się Komorowska-Birger, pozwala jej umieścić szkło w kontekście tradycyjnych dziedzin sztuki, takich jak choćby malarstwo czy rzeźba i eksperymentować z nim jako środkiem artystycznej wypowiedzi, wzbogacającym również inne dziedziny sztuki. Można powiedzieć, że Paulina Komorowska-Birger traktuje szkło jako równoprawne medium sztuki, za pośrednictwem którego wyrazić się może zarówno idea sztuki, jak i jej poszczególne dziedziny - malarstwo i rzeźba. One więc stanowią punkt artystycznego i formalnego odniesienia w interpretacji obiektów i instalacji artystki wówczas, gdy delikatnymi, ledwo sugerowanymi barwnymi akcentami, kolorem „zapożyczonym” z przestrzeni, podejmuje dyskurs z malarstwem jako takim, czy poszukuje formy sugerującej malarską potencjalność szkła.

Trudno nie zauważyć, że obok tej formalnej drogi w twórczości artystki, stałą cechą charakterystyczną jej sztuki jest głębokie osadzenie w sferze prywatnej, podejmowanie tematów i wątków, które przemawiają na rzecz określenia jej twórczości w terminach sztuki osobistej. Formalne zagadnienia nakładają się na warstwę znaczeniową prac. Można odnieść wrażenie, iż artystka w szkłe odnalazła symbolikę tego co kruche, delikatne, subtelne. W tym kontekście, zestawienie szkła z su-

rowym materiałem, połączenie szklanych nitek z surową, chropowatą strukturą kamienia, muru czy przerdzewiałego metalowego kontenera, czy też użycie ich jako rodzaju pudełka, klatki dla drobnych przedmiotów – śladów codzienności, prowadzi do wydobycia nowej jakości, która wnika w formę dzieła, ale również oznacza przeciwstawienie się temu co trwałe, niezniszczalne. Oddziaływanie obcych sobie materiałów, nie tyle dopełniających się, co raczej konkurujących ze sobą, działanie ich wzajem na siebie, prowadzi w efekcie do ich stopienia w jedno. Chociaż zniszczenie wpisane jest w naturę szklanych nitek i chociaż wydaje się, że w tej konkurencji stoją one na straconej pozycji, to okazują się godną przeciwwagą dla tego, co wydaje się ulegać tylko żywiołom. Szkło staje się śladem tego, co delikatne, wystawione na „łatwe zranienie”, lecz zderzone z twardą, oporną strukturą ukazuje siłę tego, co kruche tylko pozornie.

Te same wątki czytelne są w wystawie „Arche-fakty”, z którą bezpośrednio koresponduje wystawa habilitacyjna zaprezentowana w czasie przewodu w Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu. Obie należy postrzegać jako całość, kontynuację. W „Arche-faktach” mamy do czynienia z różnymi w sposobie obrazowania, nakładającymi się na siebie pracami: jedną z nich stanowi zabudowana i wyizolowana przestrzeń, swoisty i jak najbardziej funkcjonalny pokój, miejsce pracy, pracownia, wyrastający z jednej ze ścian galerii, drugą – powieszony na trzech pozostałych ścianach według określonego porządku małe, kilkunastometrowe kwadratowe szklane klatki, w których zamknięte zostały różne drobne przedmioty.

Co charakterystyczne, wydaje się, że właśnie od czasu wystawy „Arche-fakty” nie ma już, tak czytelnych we wcześniejszych pracach Pauliny Komorowskiej-Birger, zmagających o uznanie szkła jako równoprawnego medium sztuki. Sposób, w jaki pojawia się ono obecnie w twórczości dr hab. Pauliny Komorowskiej-Birger wskazuje na nową jakość, którą artystka odkrywa dla siebie; można powiedzieć, że powinnismy się co do artystycznych możliwości szkła, zaczyna używać go w sposób naturalny i w pewnym sensie minimalistyczny, tak, iż niepostrzeżenie wycofuje jego istotność na rzecz samego dzieła sztuki.

Beata Frydryczak

Paulina Komorowska-Birger

Urodzona 28.04.1965 r. dyplom 1990 r. na Wydziale Ceramiki i Szkła, PWSSP (obecnie ASP) we Wrocławiu; pracuje w Katedrze Sztuki i Kultury Plastycznej na Wydziale Artystycznym Uniwersytetu Zielonogórskiego; z-ca dyrektora Instytutu Sztuki i Kultury Plastycznej (1999-2002); kierownik Katedry Sztuki i Kultury Plastycznej (od września 2005); mieszka w Zielonej Górze.

wystawy indywidualne:

w roku 2005

„W drodze...”, instalacja towarzysząca wystawie „Szkło zbliża”, Patio, Muzeum Narodowe, Poznań; „Zamknięcie przewodu habilitacyjnego”, Pracownia witrażu Ryszarda Więckowskiego i Marty Sienkiewicz, ASP, Wrocław;

w roku 2004

„Prywatne Archiwum”, Galeria Miejska, Wrocław;

w roku 2003

„Arche – Fakty”, BWA, Zielona Góra;

w roku 2001

„Mosty”, sympozjum; indywidualny pokaz pracy dotyczącej w/w zagadnienia, Nitra, Słowacja;

w roku 2000

„Dialog wewnętrzny”, Agata Michowska - Paulina Komorowska-Birger, BWA, Zielona Góra;

w roku 1999

„Przestrzenie”, Galeria Miejska, Wrocław;

w roku 1998

The Studio of The Corning Museum of Glass, Corning, NY, USA;

w roku 1994

„Ściana płaczu”, Mieczykowa 7, Zielona Góra; „Nikomu niepotrzebne przedmioty”, BWA, Gorzów Wielkopolski;

w roku 1993

Muzeum Ziemi Lubuskiej, Zielona Góra (ekspozycja do roku 1997);

w roku 1992

Galeria Na Solnym, Wrocław;

w roku 1991

Galeria Na Odwachu, Wrocław; Galeria Sztuki, Zielona Góra;

Wystawy zbiorowe:

w roku 2005

„Mity/Anty-Mity”, Galeria Forum +, CK Zamek, Wrocław; „Szkło zbliża”, Ratusz, Leszno; Muzeum Narodowe, Poznań; „Art Poznań 2005”, Targi Sztuki, galerie non – profit, Stara Rzeźnia, Poznań; „J. Ensen in Berlin”, Atelierhaus <Fabrik Phoenix>, Berlin;

w roku 2004

„Promocja Prolibris”, Stara Winiarnia, Zielona Góra; „Wejście”, BWA, Zielona Góra;

w roku 2003

„Pomiędzy”, z cyklu „Kontynuacje i sprzeciwy”, Galeria Miejska, Wrocław; Dom Kultury-Oborniki Śląskie;

Galeria Miejska, Bistrița, Rumunia; „Jehsen - zaginiona wieś”, projekt polsko – niemiecki, Białowice;

w roku 2002

„Kontynuacje i sprzeciwy”, BWA, Wrocław; „Salon Jesienny”, BWA, Zielona Góra;

w roku 2001

„Salon Jesienny”, BWA, Zielona Góra;

w roku 2000

„Dorota Miron; Helena Kardasz; Paulina Komorowska-Birger”, Cacao Fabrik, Holandia;

„Euro-Fire in the land of Liege”, Liege, Belgia; „Kontynuacje i sprzeciwy”, Galeria Działañ, Warszawa; Galeria PWW, Zielona Góra; Galeria Miejska, Wrocław; WA, Brzeg; ISKIP WSP Zielona Góra; Muzeum Archeologiczne, Głogów;

w roku 1999

ISKIP WSP Zielona Góra; Muzeum Ziemi Lubuskiej, Zielona Góra;

„Salon Jesienny”, BWA, Zielona Góra;

w roku 1998

„Polska Abstrakcja Analityczna”, BWA, Wrocław; „Zwischen Geste und Diskurs”, Instytut Polski, Berlin, Niemcy; „Między gestem a dyskursem”, Galeria Prowincjonalna, Słubice; „Ullice codzienne”, Mieczykowa 7, Zielona Góra;

w roku 1997

„Malarstwo – Katedra”, Mieczykowa 7, Zielona Góra; „Spektrum”, Braunschweig, Niemcy; BWA, Zielona Góra; „Inne wymiary”, Mieczykowa 7, Zielona Góra;

w roku 1996

„Spirala 1”, wystawa artystów dolnośląskich, Fundacja Gerarda na Rzecz Sztuki Współczesnej, Świeradów Zdrój; „Peryferia”, Mieczykowa 7, Zielona Góra; „Kolekcje”, Mieczykowa 7, Zielona Góra;

w roku 1995

„Miejsce dla niesfornych”, wystawa towarzysząca I Międzynarodowej Konferencji Estetycznej, Drzonków; Plener, Galeria H, Vejprty, Czechy; „Nie zaslaniamy mi słońca”, Galeria GI, Zielona Góra;

w roku 1994

„Prezentacja artystów zielonogórskich”, Instytut Polski, Lipsk, Niemcy; „Plastyczne narracje”, Muzeum Ziemi Lubuskiej, Zielona Góra;

w roku 1993

„Pracownia 22”, Lubin; „Wystawa asystentów IWP WSP w Zielonej Górze”, BWA, Zielona Góra; „Sztuka nieobecna”, Międzynarodowe Centrum Sztuki, Poznań; „Wystawa pracowników IWP WSP w Zielonej Górze”, Galeria GI, Zielona Góra;

w roku 1992

„Dyplom 90-91”, ASP, Gdańsk; „Tydzień Młodej Sztuki”, Poznań;

„Pracownia 22”, Galeria Na Odwachu, Wrocław;

w roku 1991

„Reims presente Wrocław expose”, Reims, Francja; „Wystawa wystaw – przegląd wystaw z lat 1984-1991”, Galeria Sztuki, Zielona Góra; „Die Malerei von Schiessscheiben”, Innsbruck, Austria.